Gemeente Kerkrade

Nota van toelichting

Nummer.: 22Tl027	**Kerkrade, 19 april 2022**

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 22Rb047 (aangepast n.a.v. amendement rente-opslag)

Onderwerp

Energie & Klimaatfonds Kerkrade

Beslispunten

1. Te bepalen dat het vaststellen en uitvoeren van het 'Energie- en Klimaat Fonds Kerkrade plaatsvindt in het kader van de uitoefening van de publieke taak door de gemeente, als bedoeld in de Wet Fido;
2. De 'Verordening Energie & Klimaatfonds Kerkrade' vast te stellen;
3. Een budget van € 2.000.000,-, zoals bedoeld in artikel 3 van de Verordening Energie & Klimaat Fonds Kerkrade, beschikbaar te stellen voor het verstrekken van kredieten aan woning- en pandeigenaren in de gemeente Kerkrade voor het uitvoeren van energiebesparende en klimaatadaptieve maatregelen aan hun woning/pand;

Inleiding

De directe aanleiding voor dit voorstel is een motie, aangenomen door uw raad op 3 november 2021, waarin u het college opriep een Duurzaam Energie en Klimaatfonds in te voeren voor de verduurzamen van particuliere woningen in Kerkrade. Zoals gevraagd in deze motie, is op 9 februari 2022 een Plan van Aanpak gepresenteerd in de Commissie GEZ. Vervolgens is het lokale 'Energie & Klimaatfonds Kerkrade', naar voorbeeld van het bestaande Landgraafse Energie & Klimaat Fonds, verder ontwikkeld.

Via deze nota wordt de nieuwe lokale financieringsregeling voor het verduurzamen èn klimaatadaptiever maken van woningen/panden aan uw raad voorgelegd voor goedkeuring.

Doelstelling

De doelstelling van deze nota is drieledig:

a. om leningen te kunnen verstrekken is het noodzakelijk om expliciet te besluiten dat het vaststellen en uitvoeren van het 'Energie- en Klimaat Fonds Kerkrade' plaatsvindt in het kader van de uitoefening van de publieke taak door de gemeente. Dit zoals bedoeld in de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO);
b. Het vaststellen van de Verordening Energie & Klimaat Fonds Kerkrade maakt het juridisch mogelijk om leningen te verstrekken waarmee woningeigenaren / pandeigenaren in Kerkrade gefaciliteerd worden hun woningen/pand te verduurzamen;
c. Het beschikbaar stellen van een kredietruimte/ budget om de aangevraagde leningen te kunnen aangaan.

Hiermee wordt invulling gegeven aan uw motie 'Financiering Duurzaamheid Woningen ID nr. 89 van november 2021 (nr. 21it04008).

Daarnaast wordt via deze nota invulling gegeven aan Toezegging ID-nr. 163 van 9 februari 2022 om in het licht van de nieuwe regeling de mogelijkheden tot aanhaken bij de landelijke Stichting Warmtefonds mede te analyseren.

Na positieve besluitvorming door uw raad kan gestart worden met de uitrol van de regeling.

De Verordening is als bijlage bij het Ontwerpbesluit gevoegd.

Argumenten

Hieronder wordt eerst ingegaan op de Wet Fido. Daarna wordt de nieuwe regeling op hoofdpunten beschreven en onderbouwd. Hierbij worden ook kort de bestaande beleidskaders benoemd waarbinnen deze nieuwe regeling past.

<u>Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) en het uitoefenen van de publieke taak</u>

De Wet Fido, artikel 2, eerste lid geeft aan dat het aangaan van leningen, het uitzetten van middelen en het verlenen van waarborgen en garanties uitsluitend zijn toegestaan in het kader van de uitoefening van de publieke taak. De gemeenten bezitten hier enige vrijheid, in die zin dat zij in principe zelf kunnen bepalen wat onder de publieke taak dient te worden verstaan en hoe deze zal worden uitgeoefend. De Wet Fido biedt hiervoor geen eenduidig kader, maar in algemene bewoordingen geldt: de overheid kan/mag iets tot haar publieke taak rekenen wanneer het particuliere bedrijfsleven niet of tegen bijzonder hoge kosten in een voorziening voorziet, waardoor deze niet of lastig bereikbaar is.

De onderbouwing dat het hier gaat om een publieke taak heeft uw raad zelf al gegeven door de motie ‘Financiering Verduurzaming Woningen’ aan te nemen. Als motivatie voor het feit dat het hier gaat om een taak van publiek belang kunnen dan ook de door uw raad hierin geformuleerde ‘overwegingen’ worden overgenomen:

- TNO heeft geconcludeerd dat er in Nederland ruim een half miljoen huishoudens in energiearmoede leven. Volgens de interactieve kaart van TNO zijn er wijken in Kerkrade waar meer dan 10% van de huishoudens te kampen hebben met energie armoede.
- De stijgende energieprijzen zorgen ervoor dat de energierekening onbetaalbaar dreigt te worden voor niet alleen de lage inkomens, maar ook de middeninkomens.
- Uit een evaluatie van het Uitvoeringsprogramma PALET 3.0 (Parkstad Limburg Energietransitie) blijkt dat er moet worden "bijgeschakeld" om de gezamenlijk vastgestelde energietransitie doelstellingen te halen en dat 'ontzorging' de sleutel tot succes is om particuliere woningeigenaren te helpen bij de verduurzaming van hun woning.
- Dat er als gevolg van de drastisch stijgende energieprijzen nu gehandeld dient te worden en dat er geen reden meer is om de invoering van een financieringssystematiek voor duurzaamheidsmaatregelen (…) uit te stellen.

Kortom het vaststellen en in uitvoering nemen van het lokale Energie & Klimaat Fonds Kerkrade kan worden gerekend tot de uitoefening van de publieke taak van de gemeente Kerkrade.

<u>Het Energie & Klimaat Fonds Kerkrade</u>

Het Energie& Klimaatfonds Kerkrade heeft de volgende kenmerken:

Kenmerken	**Kenmerken vervolg**
Uitgebreide lijst met te financieren maatregelen (zie artikel 2 in de Verordening)	Vervroegd aflossen boetevrij mogelijk vanaf € 1.000,-
Beschikbaar voor particulieren, verenigingen en ondernemers (met eigendom woning/pand)	Zelf klussen is toegestaan
Minimaal aangevraagd leenbedrag € 1.000,-	Geen BKR-toetsing

Maximaal leenbedrag € 35.000,- per adres	Geen leeftijdsgrens voor deelname
Meerdere keren aanvragen is mogelijk	'Voorschieten' niet nodig
Aflossen in 15 jaar	Mogelijkheid tot meefinancieren kosten voor (vrijwillig) advies inz. verduurzamen, subsidiehulp en hulp bij BTW-terugvordering bij de Belastingdienst
Aflossen in maandtermijnen	Regeling is alleen van toepassing op bestaande bouw
Lening wordt daadwerkelijk verstrekt als facturen zijn ontvangen (dus na realisatie)	

Een aanvraag wordt inhoudelijk getoetst aan de voorwaarden zoals opgenomen in de Verordening Energie & Klimaat Fonds Kerkrade. De aanvraag moet zijn voorzien zijn van recente offerte(s) (niet ouder dan 6 maanden), gericht aan de eigenaar-bewoner met de vermelding van de te treffen besparingsmaatregel(en). De werkzaamheden voor het uitvoeren van de duurzaamheidsmaatregel(en) mogen niet gestart zijn voordat de aanvraag is ingediend bij de gemeente. De financiering wordt pas daadwerkelijk verstrekt nadat de facturen van de investering aan de gemeente zijn overgelegd, dus na realisatie. Op dat moment zijn de werkelijke kosten bekend zijn waardoor er geen onterecht gelden worden uitgekeerd. Door de behandeltermijnen kort te houden, hoeft de deelnemer niet zelf voor te schieten.

De regeling is zodanig opgezet dat deze overeenkomt met de bestaande regeling van de gemeente Landgraaf (Landgraaf heeft daarvoor ook enkele door ons gewenste wijzigingen doorgevoerd in haar regeling). Dit maakt tevens mogelijk dat dezelfde regeling ook in de andere 5 parkstadgemeenten desgewenst uitgerold kan worden.

<u>Verdere ontzorging</u>
Onze inwoners kunnen al terecht bij de WoonWijzerWinkel Limburg (WWW) voor onafhankelijk en deskundig advies voor het verduurzamen van de woning (van algemeen en maatwerkadvies t/m uitvoering). De WWW BV is opgericht door de parkstadgemeenten en is ons energieloket. De WWW is daarnaast bereid gevonden ook hulp bij subsidieaanvragen en hulp bij BTW-terugvordering te gaan bieden. De kosten hiervoor kan de deelnemer meefinancieren in de lening met de gemeente. Bij de communicatie rondom de nieuwe regeling wordt op deze mogelijkheden gewezen. Deze diensten kunnen ook elders worden afgenomen, er is dus keuzevrijheid.

<u>'Unique Selling Points':</u>
Er bestaan al diverse financieringsregelingen voor woning-/pandeigenaren. Denk aan de regeling 'Duurzaam Thuis' van de provincie Limburg en de Energiebespaarlening van het Nationaal Warmtefonds. Ook zijn er diverse andere aanbieders van bancaire leningen. Het Energie & Klimaat Fonds Kerkrade onderscheidt zich van deze regelingen onder meer op de volgende punten:

- Geen BKR-toets. Net als bij het Zonnepanelenproject Parkstad, wordt hiermee deelname voor iedereen bereikbaar. Dus ook voor mensen met weinig tot geen leenruimte c.q. degene met 'een kleine beurs';
- Zelf klussen is toegestaan. Zeker gezien de krapte op de markt aan 'handjes' is dit een plus;
- Min. leenbedrag van € 1.000,-. Dit ligt lager dan de andere regelingen van de overheid, waardoor men ook voor kleinere ingrepen financiering kan aanvragen en de woning -stapsgewijs- kan verduurzamen;
- Aflossing over 15 jaar i.p.v. een kortere periode. Hierdoor is het maandelijks aflossingsbedrag lager en drukt daarmee minder op de vaste lasten van de deelnemer;
- Er wordt geen leeftijdsgrens gehanteerd (het Nationaal Warmtefonds heeft de grens van 75 jaar overigens ook geschrapt per februari 2022);
- Uit onderzoek uitgevoerd in het kader van het Zonnepanelenproject Parkstad -waar deelnemers ook een lening aangaan met de gemeente- is gebleken dat deelnemers de gemeente een betrouwbare partner achten.

Beleidskaders
Het Energie & Klimaat Fonds Kerkrade past binnen de bestaande geldende beleidskaders (PALET, RES, TVW 1.0):

- Parkstad Limburg EnergieTransitie (PALET): uw raad heeft in 2015 het regionale ambitiedocument en de lokale energiepotentiestudie (PALET 1.0 en 2.0) vastgesteld. PALET streeft naar een energieneutrale regio/gemeente in 2040, door enerzijds energie te besparen en anderzijds de resterende energievraag duurzaam op te wekken. Daarbij is onderkend dat er met name kansen liggen in de verduurzaming van de gebouwde omgeving, waarmee de maandelijkse energielasten voor de burgers, verenigingen en ondernemers kunnen worden verminderd.
- Regionale Energie Strategie Zuid-Limburg 1.0: deze heeft uw raad in april 2021 vastgesteld. Alhoewel het Rijk heeft voorgeschreven dat de RES moet gaan over grootschalige duurzame energieopwekking en 'warmte', heeft Zuid–Limburg ook het thema energiebesparing meegenomen. Energie die niet wordt verbruikt, hoeft immers ook niet te worden opgewekt. Het Energie &Klimaat Fonds Kerkrade draagt hieraan bij.
- Transitievisie Warmte 1.0 Kerkrade: uw raad heeft deze visie in december 2021 vastgesteld. Een hierin belangrijk geformuleerd uitgangspunt voor de komende jaren is het inzetten op 'aardgasvrij-voorbereid' wonen: lees het stimuleren van o.a. isoleren. Met het lokale Energie & Klimaat Fonds Kerkrade geven we onze inwoners de mogelijkheid energie te besparen en daarmee de energielasten omlaag te brengen.

Wet op het financieel toezicht (Wft)
Het in de Wft opgenomen verbod om krediet aan te bieden zonder te beschikken over een daartoe door de AFM (Autoriteit Financiële Markten) verleende vergunning is niet van toepassing voor zover de kredietverstrekker, i.c. de gemeente, krediet verstrekt op grond van een 'wettelijke bepaling'. De verordening die nu ter vaststelling door uw raad voorligt, voorziet daarin. Ook voor wat betreft de overige voorwaarden wordt voldaan aan het in de Wft bepaalde.

Kanttekeningen

Inhoudelijk
Een (integraal) advies van een (gecertificeerd) adviseur over de verduurzaming van de woning wordt niet verplicht gesteld om in aanmerking te komen voor financiering. Dit punt is aan de orde geweest in de commissie GEZ van 9 februari 2022. Er is voor gekozen om deelnemers hierin eigen keuzevrijheid te geven. In de communicatie/marketing rondom het E&K Fonds zal wel worden gewezen op de meerwaarde van een dergelijk advies; dit wordt 'aangeraden'. Een (gecertificeerd) adviseur zal namelijk altijd kijken hoe een woning integraal het beste te verduurzamen is en daarbij alle relevante aspecten als isoleren, glas, ventileren, etc., meenemen en op elkaar afstemmen. Een meer solistisch opererend bedrijf, zeg een glaszetter, of een zonnepaneleninstallateur neemt die integraliteit niet mee. Hierdoor ontstaat het risico dat de woning wellicht niet op de meest efficiënte manier wordt verduurzaamd. Om te stimuleren dat wel een integraal maatwerkadvies wordt gevraagd, kunnen de kosten hiervoor *mee*gefinancierd worden in de lening.

Financieel

- De financiële situatie van de deelnemer wordt niet getoetst. Dit maakt het mogelijk dat ook degene met 'een kleine beurs' aan de regeling kan meedoen, zoals ook gewenst door uw raad. Bij het Zonnepanelenproject Parkstad en het Duurzaam E&K Fonds Landgraaf wordt deze toets ook niet uitgevoerd. Er bestaat een risico op wanbetaling, het zgn. debiteurenrisico. Dit risico ligt bij de gemeente. Uit de praktijk blijkt overigens dat wanbetalingen tot nog toe niet tot nauwelijks voorkomt. Echter zodra de massa van deelnemers toeneemt, neemt het risico ook toe. Zie verder hieronder onder het kopje 'Financiën.
- Deze regeling is bedoeld voor eigenaars van woningen/panden in Kerkrade. Naar verwachting zal het gros van de mensen die op dit moment bezig zijn met het verduurzamen van hun woning/pand niet degenen

zijn met de grootste financiële problemen. Echter het niet uitvoeren van een financiële toets kan een risico inhouden voor mensen die een lening aangaan. In de communicatie rondom het Energie & Klimaat Fonds Kerkrade zal aandacht worden besteed aan het gegeven 'geld lenen kost geld'.

Daarnaast worden, om de risico's zoveel mogelijk te beperken de volgende veiligheden ingebouwd:
1. De duur van de verordening is gemaximaliseerd op 2 jaar vanaf de inwerkingtreding.
2. Toezicht op de werkelijke uitvoering maatregelen wordt uitgevoerd vanuit de gemeente, door controle van facturen van de gerealiseerde maatregelen die overgelegd moeten worden.
3. 'Vinger aan de pols houden' gedurende de uitvoering zodat indien nodig bijgestuurd kan worden (bijvoorbeeld door de regeling aan te passen).

Financiën
Hieronder wordt ingegaan op het beschikbaar te stellen krediet (de budgetruimte), het rentepercentage op de te verstrekken leningen en het afdekken van het debiteurenrisico. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de uitvoeringskosten van de regeling en een voorstel gedaan voor dekking hiervan.

- Beschikbaar te stellen budgetruimte: voorgesteld wordt om een budgetruimte vrij te maken van € 2.000.000,-. Als wordt uitgegaan van een gemiddeld leenbedrag van € 11.500,- kunnen hiermee 174 aanvragen voor financiering worden gehonoreerd. Het gemiddeld leenbedrag van € 11.500,- is gebaseerd op ervaringscijfers van de gemeente Landgraaf, waar het Duurzaam Energie & Klimaat Fonds Landgraaf sinds 2019 in uitvoering is.

  Neemt het gemiddelde leenbedrag toe*, dan zal het beschikbare budget uiteraard sneller zijn uitgeput (en vice versa uiteraard). Tijdens de uitvoering wordt dit via budgetbewaking in de gaten gehouden, waardoor *tijdig een voorstel voor aanvullende budgetruimte* aan uw raad kan worden voorgelegd.

  *dit ligt in de lijn der verwachting: gezien de sterk gestegen energieprijzen worden vaker en meer maatregelen uitgevoerd om energie te besparen en de energiekosten te drukken. Dat zal terug te zien zijn in de hoogte van de aangevraagde leenbedragen.

- Rentetarief: het rentetarief van de lening wordt gesteld op 1,425%. Dat is gelijk aan het rentetarief van de nieuwe vaste geldlening, die de gemeente uit de markt heeft aangetrokken met een rentetarief van 1,425% en waarmee het beschikbaar te stellen budget voor het E&K Fonds Kerkrade zal worden gefinancierd.
- Toeslag uitvoeringskosten: uitgaande van een budgetruimte van € 2.000.000,- en 174 aanvragen worden de uitvoeringskosten initieel geraamd op € 26.000,- (circa 525 uren). De uitvoeringskosten worden via een 'toeslag' op de lening doorberekend aan de deelnemer. De te betalen vergoeding wordt bepaald op basis van een staffeling naar hoogte van het aangevraagde leenbedrag (kleiner leenbedrag, lagere toeslag; groter leenbedrag, hogere toeslag). Het leenbedrag wordt met deze (éénmalige) toeslag opgehoogd en via de aflossing met een looptijd van 15 jaar terugbetaald aan de gemeente.

De uitgezette leningen vloeien daarmee inclusief de dekking van de uitvoeringskosten met een looptijd van 15 jaar terug naar de gemeente. De uitvoeringskosten worden tussentijds gedekt via het budget voor 'duurzaamheid'.
Bij een eventuele '2de tranche' (lees: voorstel om extra budgetruimte vrij te maken) wordt geëvalueerd of deze werkwijze gecontinueerd kan worden of moet worden aangepast.

Communicatie
Intern

Na goedkeuring door uw Raad en vóór openstelling van het Fonds wordt het KlantContactCentrum (KCC) geïnformeerd. Ook andere relevante afdelingen / collega's zoals projectleiders van de afdeling Stedelijke Ontwikkeling worden op de hoogte gesteld.

Extern
Communicatie rondom het Energie en Klimaat Fonds Kerkrade vindt plaats in afstemming / samenwerking met de afdeling Communicatie&Marketing.

Het college heeft op 25 mei ingestemd met het (voornemen tot het instellen van het) Energie & Klimaat Fonds Kerkrade. Naar aanleiding van dit besluit is een persbericht uitgestuurd naar relevante media. Ook is gecommuniceerd hierover via de gebruikelijke gemeentelijke kanalen als Facebook. Twitter, LinkedIn, website en Stadsjournaal.

Vóór openstelling van het nieuwe Fonds zal een uitgebreid communicatietraject worden opgestart. Er komt informatie op de gemeentelijk website en er wordt een flyer ontwikkeld. Ook wordt via de kanalen van de gemeente voor het fonds reclame gemaakt. Verder zal de WoonWijzerWinkel Limburg in hun advies en voorlichting richting inwoners van Kerkrade wijzen op het bestaan en de mogelijkheden van het Fonds. De WWW kan op hun communicatiemiddelen aandacht schenken aan het fonds.

Na 2 maanden wordt op basis van de animo voor deelname geëvalueerd of meer 'PR' nodig is. Als dat het geval is wordt opgeschaald.

De Verordening wordt formeel gepubliceerd waarna deze in werking kan treden.

Uitvoering
Na goedkeuring door uw raad kunnen per 15 september 2022 aanvragen voor financiering binnen het Energie & Klimaat Fonds Kerkrade worden ingediend. De uitvoering vindt plaats onder gezamenlijke regie van de afdeling Milieu en Bouwen en het Bedrijfsbureau van Domein Stad. Uitgangspunt is korte doorlooptijden op zowel de beoordeling van de aanvraag met de offertes, de toetsing van de factuur als de daadwerkelijke uitbetaling van de lening.

Gezondheid en Vitaliteit
Gezondheid is het overkoepelende thema waaronder de onderwerpen binnen het thema duurzaamheid vallen, zoals energietransitie, warmtetransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie. Energiebesparing, minder CO2-uitstoot, herbruikbare materialen, groene daken, etc., dragen bij aan een verbetering van zowel binnen- als buitenklimaat van onze leefomgeving. En daarmee ook het Energie & Klimaat Fonds Kerrkade zoals deze nu aan uw raad is voorgelegd.